

da angl. mj. *trampe*, b-al. mj. *trampen* 'trepitjar' (d'on també sembla haver estat manllevat l'al. *trampeln* 'picar de peus,' 'patollar'): amb els quals deu relacionar-se un hapax gòtic *anatrimpan* 'agombolar-se (prop d'al·gü) en munió'.

Encara, però, es nota que aquesta família sembla ser originàriament estranya a les llengües escandinaves i a l'alt-alemany (l'al. *treffen*, esc. ant. *drepa* 'pegar, encertar' tenen D- germànica i res a veure amb allò). I sobretot manca enterament una etimologia indoeuropea. Si en temps de Diez semblà evident el manlleu germànic de les llengües nostres era en part per cert prejudici de místiques i rànies aromes, que llavors regnava entre els germanistes i els lingüistes alemanys. Massa sovint encomanat a d'altres romanistes, amb prou tendència a mirar tot el lèxic germànic com un no sé què de pur i primitiu, i el romànic com una terra d'alluvió. Avui en dia ens hem adonat que les onomatopeies i mots de creació expressiva són no sols més freqüents, sinó també més antics, del que llavors es donava per sobreentès; i que el vocabulari germànic ha estat ple, i ja d'antic, d'elements no hereditaris, exactament en la mateixa mesura que el romànic.

Els germanistes ara estan convençuts que l'origen d'aquesta família en germànic és onomatopeic (veg. els diccs. etimològics d'Uhlenbeck i de Kluge, sobretot en les seves eds. pre-nazis); i, no obstant, els romanistes s'abstingueren de revisar si encara hi havia prou base per parlar d'un germanisme romànic, fins que ho féu aquest modest català en el seu DCEC: tot condueix ara a reforçar la meva incredulitat de llavors i a rebaixar les reserves que hi feia.

No nego que, tot essent onomatopeics, en les llengües germàniques, aquests mots pogueren passar a nosaltres i al romànic des d'aquella font; i que en germànic són antics, vista l'apofonia; també és cert que en romànic tenim principalment substantius, i els verbs com *atrapar* o *trampelà* són locals o secundaris; però no és menys veritat que l'antiguitat en les diferents llengües germàniques és desigual, i que també aquí els verbs són més tardans o menys generals que el substantiu *trappe/treppe* (fins M-Lübke i d'altres admeten que el neerl. mj. *trappen* és gallicisme); si aquest mot apareix primer que enlloc en una font del dret germànic, és simplement perquè llavors les fonts del dret consuetudinari (úniques on li esqueia a un mot així d'aparèixer) s'ensopoguen a ser codificades per gent germanitzant. Però la codificació no és la creació del dret, ni es fa sempre amb mots de la llengua del codificador.

Hem vist així mateix que hi ha poca versemblança semàntica d'un manlleu en el nom de tals estris, i que hi ha dificultats i torbació en l'assenyalament de la font germànica precisa dels mots nostres: les formes hispàniques, justament per llur -m-, no es pogueren importar de França, i tampoc no és creïble que un germanisme d'aquella naturalesa arrenqui pertot del llatí vulgar: per al gòtic no hi ha cap base. En conclusió és incomparablement més enraonat admetre una creació onomatopeica paral·lela en germànic i en romànic.

Les llacunes o eclipsis que es noten en romànic en aquesta família, s'expliquen encara millor a causa del caràcter afectiu, que va de bracet amb les onomatopeies, que no pas per cap manlleu. I l'onomatopeia *trap* o *trap-pa-trap*, com a expressió d'un trepig, o d'un petgegollal, d'una marca feixuga, és cosa universal: recordem en Ruyra el *trap-pa-trap* de les *Senyoretetes del Mar* i el *trap-trap* de *La Parada* (p. 11), o el *trapa-trapa* cervantí del *Quixot* i el *Viaje al Parnaso*. L'addició d'una nasal no és menys típica dels mots d'aquest caràcter (BABB-/BAMB-, BUBB-/BUMB-, *zopo/zompo* etc.).

DERIV.: *Trapal* 'forat gran' pall. [AlcM], «grande abertura en un muro, tela, carne» benasq. (Ball.); *trapaleta* «abertura en el culero del pantalón» id., id.

Trápala (menys descabdellat que en castellà i en italià, però per què seria manllevat?); *trapalada* (1823, DAG.); × *tarambana* > *trapalandana*. *Trapalejar*. *Trapalista*.

Trapassa [CROS, S. XIX; «embuste», Lab. 1840], rar en cat. (però un mot de tal sentit es pot haver antiquat sense gaire notícia); *trapassar* [Belv.], exclòs pels DOrt. i Dfa., i que està més fundat en port.-cast. que en català, no hi ha dubte, però crec que amb raó s'absténeren el DAG. i AlcM de considerar-lo castellanisme: ningú no el sent com a tal; i el sentit català és força diferent del cast.-port. (encara que el val. CROS [trapacer «embustero»] i el mall. DFgra. [«embustero, qui cerca enganar, majorment en so vendre»] l'hi donin semblant).

Però l'accepció dominant pertot, de 'manifasser, tafaner, bellugadís', s'explica molt millor, directament, des del de *trapa* que per conducte del port.-castellà. Altrament el DAG. el cita ja en el Rector de Vallfogona (c. 1610) i per tant no gaire més tard que en cast., on així mateix tenen molt menys descabdellament que en català els derivats (a penes hi existeixen els nostres *trapasseria*, *trapassejar*); ningú no els sent cap regust acastellanat i els trobem usats pertot en autors de llenguatge pur.

Continental; i insular: «no tots els estudiants són tan *trapassés*, però n'hi ha qualcun que si son pare se torba a enviar-los-hi...», L'Ignorància (141.2); «ja --- eren casats quant --- En Biel va dir: —Som estat ben venturós: Na Catalina m'es sortida de lo més fenera y endressada, y m'estima tant ---. —Ja hi vas errat! No'm costaria gaire pena fer-te veure que t'enganya. És com ses altres. Totes són falses y *trapaceres!* —Regoma! y ara ---», JnRosselló (*Manyoc*, 218). «Era una nit d'estiu --- Eren unes aigües *trapasserres* de muntanya, que mig-enrondaven la placeta, i saltaven i regolfaven i fluïen, amb rialles d'escuma», Coromines (*Silèn*, pròleg, O. C., 9b8f., i sovint en la seva obra); «Sa mare es cuidava des aïlots, qui eren molt *trapacés*», JnCastelló, *Rond. Eiv.*, 43) i vegeu-ne de molts altres en els altres derivats; «així ha fet Déu el rossinyol: golafre, *trapacer* i cantador: l'oncle era rossinyol» [era un músic] Ruyra (trad. d'Erkman-Ch., *Rond.*, 56.4).

Altrament el matís està molt mal expressat amb l'acc. «xafarder» que li atribueix AlcM castellanament: